

Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä
Raportti tanssiteoksen tilallisesta tutkimusmatkasta

Opinnäytetyö

Sanna Luhtala

Savonia-ammattikorkeakoulu
Musiikki ja tanssi

Tanssinopettajan koulutusohjelma

Opinnäytetyön ohjaus: Eeri Pihlajakari

26.4.2010

Savonia-ammattikorkeakoulu
Musiikki ja tanssi
Tanssinopettajan koulutusohjelma

LUHTALA, Sanna. 2010. *Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä. Raportti tanssiteoksen tilallisesta tutkimusmatkasta.*

Tanssinopettajan (AMK) tutkinnon opinnäytetyö, Taiteellisen opinnäytetyön (12 op.) raportti, 33 sivua + 5 liitettä (sis. DVD-levyn).

Tiivistelmä

Taiteellinen opinnäytetyö ”Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä” on tanssiteos, jonka lähtökohtana on ollut tila, joka syntyy katsojien ja tanssijoiden välille. Aihetta opinnäytetyössä on lähdetty tutkimaan muun muassa sen kautta, millainen tunnelma esityksessä on ja miten se vaikuttaa tilaan. Aihetta on lähestytty työssä myös tilan geometristen tekijöiden kuten eri suuntien, polkujen ja etäisyyksien kautta.

Esityksessä edetään erilaisista kohtauksista toisiin, jotka vaihtelevat tunnelmaltaan ja energialtaan toisistaan. Tärkeä osa esitystä oli se, että katsojat olivat sijoittuneet samaan tilaan esiintyjien kanssa. Yleisö oli ripoteltu istumaan ympäri esiintymistilaa ja näin he olivat lähellä esiintyjä. Välillä tanssijat ottivat katsekontaktia yleisöön ja välillä tanssijat olivat sulkeutuneina omaan maailmaansa.

Esityksen harjoitukset alkoivat joulukuussa 2009, mutta pääasiassa ne sijoittuivat tammi-helmikuulle 2010. Itse esitykset olivat 5. ja 6.3.2010 Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa. Teoksessa oli mukana kolme naistanssijaa, jotka kaikki ovat tanssinopettajaopiskelijoita Savonia-ammattikorkeakoulussa.

Esityksen tekoprosessi alkoi erilaisten kohtausten työstämisellä. Jokaisella kohtauksella oli oma teema, jota koreografi ja tanssijat työstivät yhdessä eteenpäin. Osa liikemateriaalista oli koreografian valmiiksi suunnitelmaa ja osa tanssijoiden työstämää erilaisten liiketehtävien pohjalta.

Liikkeellisenä teemana teoksessa olivat käsien ja kämmenien liike. Tärkeässä osassa teoksen työstämisestä olivat käsiliikesarja, jollaisen jokainen tanssija työsti itselleen. Ne koostuivat yksinkertaisista käsien liikkeistä ja eleistä, jotka saivat lähtökohtansa erilaisista sanoista. Käsien liikkeitä käytettiin teoksen monessa kohdassa erilaisiksi muokattuina.

Työssä pohditaan myös sitä, mitkä asiat lopulta voisivat vaikuttaa tilaan tanssijoiden ja katsojien välillä. Tärkeää tilan ja suhteen muodostumiselle on niin tanssijan läsnäolo esitystilanteessa kuin myös katsojan läsnäolo. Tunnelman ollessa avoin on tanssijoiden helpompi heittäytyä ja sama toimii myös toisinpäin. Myös vuorovaikutus katsojan ja esiintyjän välillä on tärkeää. Muita vaikuttavia asioita ovat muun muassa tanssijan etäisyys ja suunta katsojaan nähden.

Avainsanat: tila, tanssiteos, käsien liike, katsoja, esiintyjä

Savonia University of Applied Sciences
Music and Dance
Degree Programme in Dance teaching

LUHTALA, Sanna. 2010. *Helinä, jytinä ja kummallisia reittejä. A raport about dance piece that explores space.*

The thesis work for Bachelor of Dance degree, production (12 credit units) report, 34 pages + 4 appendixes (including DVD).

Abstract

The artistic thesis “Helinä, jytinä ja kummallisia reittejä” is a dance piece which is based on the space that develops between dancers and the audience. The topic of the thesis has been researched according to the atmosphere that exists in a performance and how atmosphere influences space. The work approaches the topic also through geometric elements of the space for example through directions, pathways and distances.

In the performance there are scenes that vary from each other’s by their atmosphere and energy level. An important part of the performance was that viewers were located in to the same space as the dancers. The audience was sitting around the space and close to the performers. Occasionally, dancers made eye contact to the audience and occasionally dancers were in their own closed world.

Rehearsals of the performance began in December 2009 but most of them were in January and February 2010. The performance was shown on 5th and 6th of March 2010 at Kuopio Music Centre's Chamber Music Hall. There were three female dancers in the performance and they all are studying dance teaching in Savonia University of Applied Sciences.

The process of making the performance began with working with different scenes. Every scene had a theme which choreographer and dancers worked on together. Some of the movement material was planned by the choreographer and the dancers created some of the material by different kinds of movement assignments.

The theme of the movement in the performance was motion of the hands and palms. An important part of working the performance was that every dancer made a hand movement routine. This routine was made of simple hand gestures that initiated from different words. Hand gestures were used in many other scenes of the performance as modified.

The thesis also discusses what can influence the space between dancer and viewer. The presence of the dancer is important but also the presence of the viewer. When an atmosphere is open, it is easier for the dancers to throw themselves into the moments and vice versa. Also, an interaction between viewer and performer is important. Other things that have an influence on space are distance of the dancer and direction vis-à-vis the viewer.

Key words: space, dance performance, hand movement, viewer, performer

Sisällys

1	JOHDANTO	3
2	TYÖNI LÄHTÖKOHDAT	5
	2.1 Oma näkemykseni tanssiin.....	5
	2.2 Alkuperäinen idea ja inspiraation lähteet	5
	2.3 Esitys tilana.....	7
	2.4 Tanssijat.....	8
3	ESIINTYMISPROSESSIN OSATEKIJÄT.....	10
	3.1 Materiaalin luominen	10
	3.2 Esiintymistila ja visuaalinen ilme	13
	3.3 Äänimaailma.....	14
	3.4 Tuottaminen	15
4	ESITYKSEN OSATEKIJÄT	18
	4.1 Kohtaukset ja niiden järjestys	18
	4.2 Aloitukset ja käsisarjat.....	19
	4.3 Kävelykohtaus – kädet ja sormet	20
	4.4 Hannan soolo – käsi vie	20
	4.5 Tango.....	22
	4.6 Sallan soolo sekä Helin ja Hannan duetto – kehon suunnat	23
	4.7 Ilottelu ja lopetus.....	24
5	ESITYKSEN JÄLKEEN	25
	5.1 Kokemuksia esityksistä.....	25
	5.2 Mitkä asiat vaikuttavat katsojan ja esiintyjän väliseen tilaan?.....	27
6	POHDINTA	30
	LÄHTEET	32
	LIITTEET.....	33

1 JOHDANTO

Taiteellinen opinnäytetyöni ”Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä” esitettiin Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa 5. ja 6.3.2010. Esityksessä kolme tanssijaa matkasivat erilaisista tunnelmista toisiin yhdessä ja yhteisessä tilassa katsojien kanssa. Iso ja tärkeä osa esitystä oli se, että yleisön ja tanssijoiden välillä ei ollut tarkkaan määriteltyä lava-katsomo erottelua, vaan katsojat olivat levittäytyneet ympäri salia jakaen saman tilan tanssijoiden kanssa. Tanssijat ja katsojat olivat siis yhdessä samassa tilassa.

Esityksen lähtökohtana on ollut tila, joka syntyy katsojan ja tanssijan välille. Idea lopputyöni aiheelle syntyi keväällä 2009, kun aloin pohtia sitä, mikä minua tällä hetkellä kiinnostaa. Olin kuluneena vuotena 2008 ollut mukana kahdessa mielenkiintoisessa projektissa, jotka kumpikin pyörivät tila teeman ympärillä. Ajatus esityksestä jossain muualla kuin tavallisessa musta laatikko -tyyppisellä lavalla alkoi kiehtoa minua. Olin oppinut huomaamaan, miten paljon mahdollisuuksia ja uusia haasteita esittäminen muualla kuin lavalla antoi niin tanssijalle kuin myös koreografille.

Tanssijan ja katsojan välistä tilaa lähdin tutkimaan sen eri näkökulmista. Halusin luoda erilaisia kohtauksia, joiden energiat ja tunnelmat vaihtelevat. Halusin lähestyä katsojan ja esiintyjän välistä tilaa myös suunnista, reiteistä ja etäisyyksistä käsin. Minua kiinnosti opinnäytetyöprosessissa se, millainen teos syntyisi näiden ajatusten käyttämisestä esityksen lähtökohtana ja innoittajana.

Raportin toisessa luvussa avaan lisää omaa lähestymistapaani tanssiin ja koreografina työskentelyyn sekä opinnäytetyön aiheen valintaan vaikuttaneita tapahtumia. Esittelen luvussa myös tanssijoiden taustoja ja kerron heidän omia kuvauksiaan siitä, millaisia he ovat liikkujina, koska tanssijoiden omalla tyylillä ja panoksella on ollut merkittävä rooli teoksen lopullisessa muodossa.

Kolmannessa luvussa kerron tarkemmin siitä, millaisia osa-alueita esityksen valmistamisprosessissa oli ja miten ne löysivät paikkansa kokonaisuudessa. Avaan omia liike-

materiaalin työstämistapojani ja sitä, miten lähdin liikkeelle esityksen kokoamisessa ja harjoittelussa. Kerron myös esityksen liikkeellisistä teemoista ja siitä, miten ne syntyivät. Luvussa käsitellään myös esiintymistilan ja puvustuksen valintaa ja sitä miten löysin teokseen sopivat musiikit. Iso osa esiintymisprosessia oli tuottamistehtävät, joihin kuului muun muassa esityksen mainostus ja tilavarauksien tekeminen. Avaan tässä luvussa myös muita esityksen järjestämiseen kuuluneita tehtäviä.

Neljännessä luvussa avaun lopullisen esityksen muotoa ja tapahtumia sekä analysoin sitä, mitä esityksessä tapahtui. Kuvaan luvussa muun muassa tanssijoiden liikkumista ja voiman käyttöä, tanssijoiden suhdetta toisiinsa ja yleisöön, heidän asettautumista tilaan sekä teoksen äänimaailmaa.

Viidennessä luvussa kokoan sekä minun että tanssijoiden kokemuksia esityksistä ja lopputyön aiheesta. Luvussa käsitellään muun muassa ajatuksia siitä, miltä tuntui esiintyä yleisölle, joka oli sijoitettu eripuolille salia sekä tuntemuksia esiintyjän ja katsojan välisestä tilasta. Avaan myös omia kokemuksiani siitä, millaisena koin koreografina oleminen.

Viimeisessä luvussa kokoan ajatuksiani prosessin kulusta ja siitä, mitä koen oppineeni prosessin aikana omasta työskentelytavastani koreografina ja mitä voisin tehdä seuraavalla kerralla toisin.

2 TYÖNI LÄHTÖKOHDAT

2.1 Oma näkemykseni tanssiin

Itse pidän persoonallisesta tavasta lähestyä tanssia. Pidän siitä, että tanssijan omanlainen persoonallinen tapa liikkua ja ilmaista itseään näkyy esityksessä. On mielenkiintoista nähdä, mitä tanssija tuo liikkeeseen esimerkiksi omalla persoonallaan ja olemuksellaan. Tanssista puuttuu jotain todella merkitsevää ja jotain mikä koskettaa, jos ihminen tekee vain liikkeitä toisensa perään ilman tunnetta, ilman, että hän tuo mukaan omaa persoonaansa ja tulkintaansa.

Pidän siitä, että katsoja saa luoda esityksestä omakohtaisen tulkinnan ja ettei esitys saanele liikaa sitä, mitä siinä pitää nähdä. Itse koen, että tällöin katsojana voi saada vahvempia elämyksiä, koska katsoja pystyy luomaan esityksen merkitykset itse.

Tanssi on hetken taidetta. Se ei voi koskaan olla samanlaista toista kertaa. Improvisation tuominen esitykseen on ollut minulle aika uutta aikaisemmin, sanotaan vielä pari vuotta sitten. Olen kuitenkin tällä hetkellä hyvin kiinnostunut siitä, mitä juuri tämä hetki tuo tanssiin mukaan ja miten kohtaaminen niin yleisön, toisen tanssijan tai itsensä kanssa vaikuttaa kaikkeen. Aina ei tarvitse olla ”tanssikuplassa”, jossa ei näe, ei kuule, ei reagoi mitenkään ulkomaailmaan. Olen kiinnostunut siitä, mitä hetkessä eläminen, oleminen ja reagoiminen antavat tanssille.

2.2 Alkuperäinen idea ja inspiraation lähteet

Halusin lähteä pohtimaan tanssiteoksen rakentamista tilan käytön ja sen eri osatekijöiden kannalta. Halusin lähteä kokeilemaan ja tutkimaan millaisia eri tapoja on lähestyä tanssia ja esityksen tekemistä tilallisesta näkökulmasta. Tilan käyttö tanssissa ja tanssissa on aina merkittävässä roolissa. Itselleni aiheen valintaan vaikuttivat kuitenkin suuressi *With/in connections* esitys ja työpaja, joihin osallistuin vuonna 2008.

Itse olen kasvanut hyvin perinteisessä tanssikulttuurissa. Kaikki esiintymiseni ovat olleet aika pitkälti mustalaatikko tyylisillä lavoilla, joten omat kokemukseni tilankäytöstä laajempaan ajatuksena ovat olleet hyvin suppeita. Olen esiintynyt usein juuri tässä ”tanssikuplassa”, jossa kontaktia yleisöön ei ole juurikaan oteta. En osannut ajatella, että myös yleisön kohtaamiselle ja siihen reagoimiselle voisi antaa tilaa esityksessä.

Keväällä 2008 olin mukana luokkatoverini Sari Tuunasen teoksessa *With/in connections*, joka esitettiin Kuopion musiikkikeskuksen lämpiössä, hyvin erilaisessa tilassa, missä olen koskaan esiintynyt. Eteeni tuli aivan uudenlaisia haasteita ja yllätyksiä kuten muun muassa se, miten esiintyä, kun yleisö on todella lähellä ja katsomassa samassa tilassa kuin minä itse olen tanssimassa. Minut yllätti myös se, miten tilan näkee aivan uudella tavalla, kun sitä katsoo erilaisesta näkökulmasta, vaikkapa juuri tanssiesityksen kautta.

Toinen lähtösystejä tilalliseen kiinnostukseeni oli syksyllä 2008 ollut work in process-workshop ranskalaisen tanssija, koreografi Fatou Traorén kanssa Islannissa. Hänen kanssaan tutkimme harjoitussalin tilaa. Esiin nousi niin mielenkiintoisia ja yllättäviä asioita, kun luokkatovereitteni kanssa aloimme tutkia luokkatilan mahdollisuuksia. Miten paljon salista löytyikään mielenkiintoisia ja kiinnostuksen herättäviä yksityiskohtia ja miten normaaleja salin huonekaluja voitiin käyttää niin erikoisilla tavoilla. Yllätyin, miten tutun ja tylsän harjoitussalin pystyi muuttamaan mielenkiintoiseksi esityspaikaksi vain muutamalla huomiolla ja tutkimusretkellä uudesta näkökulmasta.

Päätettyäni aiheeni löysin sitä käsittelevän mielenkiintoisen Annette Arlanderin teoksen ”Esitys tilana”, josta kerron tarkemmin seuraavassa luvussa. Sen tuomien erilaisten näkökulmien jälkeen päädyin rajaamaan valitsemaani tila aihetta. Halusin keskittyä katsojan ja tanssijan luomaan yhteiseen tilaan ja tutkia, miten eri asiat kuten esimerkiksi etäisyys, fokus ja liikemateriaali vaikuttavat tilan luomiseen ja olemukseen sekä katsojan ja esiintyjän väliseen suhteeseen. Prosessissa mukana olisivat myös muut tilalliset elementit kuten tasot, suunnat, kuviot ja liikkeen suuntaaminen, mutta enemmänkin ideoiden ja liikemateriaalin tuottamisen apuna kuin suuremman tarkastelun kohteena.

Taiteellisen työni keskeisiksi kysymyksiksi nousivat:

Millaisen tilan tanssijat ja katsojat luovat yhdessä esityksen aikana? Miten koreografina voin tähän vaikuttaa ja millaisilla ratkaisuilla? Miten esimerkiksi katsojien asettelu ja asettuminen tilaan, katsojien määrä, liikemateriaalin olemus ja tyyli, puvustus, valot ja tanssijan olotila vaikuttavat tähän? Entä miten vaikuttaa katsojan heittäytyminen tai tanssijan läsnäolo? Vaikuttaako katsojien tai tanssijoiden tunnelma tähän? Miten tunnelma syntyy?

2.3 Esitys tilana

Lähdin tutustumaan aiheeseen Annette Arlanderin teoksen *Esitys tilana* (Arlander, Annette 1998) kautta. Arlander pohtii tilaa esityksessä esiintyjä – katsoja suhteen kautta (Arlander, A. 1998, s. 13). Juuri nämä kaksi asiaa luovat esityksessä tilan ja niiden suhte toisiinsa luo jo paljon erilaisia tilallisia mielikuvia. Arnold Aranson puhuu esityksen kehiksestä kuvatessaan esityksen ja yleisön suhdetta ja hän jaottelee esityksen tilaratkaisun kahteen; se voi olla suoraan edestä nähtävä tai ympäristönomainen (Arlander, A. 1998, s. 14).

Yleisön suhde esiintyjiin ja asettautuminen tilaan, voi luoda jo aivan erilaisen tunnelman ja katsomiskokemuksen yleisölle. Perinteinen tapa katsoa esitystä on juuri tuo suoraan edestä nähtävä -malli. Kuitenkin nykyään on jo paljon ympäristönomaisia esityksiä, joissa katsoja sijoitetaan esityksen raamien sisälle ja selvää fyysistä rajaa esiintyjien ja katsojien välillä ei välttämättä ole. Omassa koreografiassani halusin valita juuri tämän ympäristönomaisen lähestymistavan. Halusin sijoittaa katsojan ja tanssijan samaan tilaan ilman, että lavaa ja katsomoa on eroteltu niin selkeästi. Näin katsoja pystyy kokemaan liikkeen ja tunnelman lähempää ja tuntea pienetkin vivahteet paremmin.

Arlander puhuu myös psyykkisestä rajasta esiintyjän ja katsojan välillä, joka voi olla yhtäläillä iso, vaikka katsojat olisivatkin fyysisesti lähellä esiintyjää (Arlander, A. 1998, s. 14). Tunnelmalla ja yleisön lähestymistavalla voi siis olla suuri merkitys siihen, miten katsoja kokee esiintyjät ja etäisyydet sekä tilalliset seikat. Vaikka esiintyjä olisikin todella lähellä katsojaa, tämä ei kuitenkaan välttämättä pysty pääsemään niin lähelle häntä kuin voisi kuvitella. Etäisyyksiä miettiessä on myös hyvä ottaa huomioon ihmisten normaalit kanssakäymisrajat, jotka Arlander jaottelee Horellin mukaan näin: intiimi,

persoonallinen, sosiaalinen ja julkinen. Alueet vaihtelevat kulttuureittain (Arlander, A. 1998, s. 34.) On siis otettava huomioon, että jos menee liian lähelle katsojaa, voi tämä kokea sen olevan epämukavaa ja hyökkäävää.

Kun siis mietitään yleisön lähestymistä tilallisesti, asiaa voi katsoa monelta kannalta. Halusin omaan koreografiaani tunnelman, jossa katsojan olisi mahdollisimman helppo olla yhteisessä tilassa tanssijan kanssa. En halunnut, että katsoja tuntee suurta ahdistusta siitä, että hän joutuu liian lähelle esiintyjää.

2.4 Tanssijat

Alun perin olin ajatellut, että haluaisin esitykseeni 3-5 tanssijaa. Tanssijoiden tuli olla rohkeita esiintyjä, sillä tilan erilainen käyttö vaatisi sitä heiltä. Valitsemillani tanssijoilla tuli olla myös itsevarmuutta, luovuutta ja rohkeutta olla lähellä yleisöä ja avoimena uusille tilanteille. Oma lähestymistapani koreografian kokoamiseen on hyvin kokeileva, joten halusin tanssijoita, joiden kanssa on helppo kommunikoida ja tehdä yhteistyötä. Siksi lopulta päädyinkin pyytämään mukaan oman vuosikurssini oppilaan Salla-Anri Jauhon sekä toiselta vuosikurssilta Hanna Kahrolan ja Miina Sarenin. Mutta Miinan ollessa estynyt jatkamaan tanssijana, pyysin hänen tilalleen mukaan Heli Keskikallion, joka on myös samalta vuosikurssilta minun kanssani. Olin tehnyt kaikkien kanssa aikaisemmin yhteistyötä ja minun oli helpompi lähteä työskentelemään ihmisten kanssa, jotka tunnen jo entuudestaan.

Salla-Anri Jauho kävi pienenä satubaletissa, mutta harrastaminen jäi pidemmäksi aikaa. 16-vuotiaana Salla meni kuitenkin uudestaan balettitunneille Sonja Tammelan tanssiopistoon Lappeenrannassa ja on sillä tiellä edelleen. Vuonna 2006 hän pääsi opiskelemaan baletinopettajaksi Savonia-ammattikorkeakouluun.

Salla pitää itseään pehmeänä ja suoraviivaisena liikkujana, jolle nopeus ja terävyys ovat suuri haaste. Tanssissa häntä kiinnostaa muun muassa sen herättämät tunteet niin esittäjänä kuin katsojana, sekä kehon rajattomat mahdollisuudet liikkeentuottajana.

Hanna Kahrola aloitti baletin harrastamisen 8-vuotiaana Balettikoulu Ståhlbergillä Lahdessa. Lisäksi hän on käynyt kesäkursseilla, joilla lajeina on ollut baletin lisäksi muun muassa karakteritanssia, jazzia, nykytanssia, steppiä, showtanssia sekä irlantilais-tanssia. Lukion jälkeen Hanna kävi vuoden mittaisen tanssilinjan Karjaalla Västra Nylands Folkhögskolassa. Sen jälkeen hän opiskeli kolme vuotta Tampereen konservatoriossa tanssijaksi, pääaineenaan suomalainen kansantanssi. Vuonna 2008 Hanna pääsi opiskelemaan baletinopettajaksi Savonia-ammattikorkeakouluun.

Liikkujana Hanna pitää itseään hieman mekaanisena ja vaivalloisena, mutta innokkaana. Tanssissa häntä kiinnostaa tällä hetkellä sen kertovuus ja kuvaavuus sekä hänelle itselleen vaikean liikkumistavan oppiminen.

Heli Keskikallio aloitti tanssin harrastamisen tosissaan Lapin balettiopistossa 16-vuotiaana. Aiemmin hän oli tanssinut lapsena kansantanssia muutaman vuoden sekä käynyt satunnaisilla tanssikursseilla. Lukion jälkeen Heli päätyi Karjaalle kansanopistoon opiskelemaan tanssia täysipäiväisesti. Hän oli tässä oppilaitoksessa kaksi vuotta, jonka jälkeen hän hakeutui Tampereen konservatoriolle kansantanssijan koulutusohjelmaan, jossa hän opiskeli vuoden. Vuonna 2008 Heli pääsi opiskelemaan tanssinopettajaksi Savonia-ammattikorkeakouluun.

Heli kuvaa tanssijana luontevinta hänelle olevan virtaava koko kehon läpi kulkeva liike. Hän pitää erityisesti lattialla liikkumisesta, jonka kokee myös vahvuudekseen. Heliä kiinnostaa tanssissa sen rajattomat mahdollisuudet syventyä ihmisen sisälle, kehon toimintoihin ja mielen sopukoihin. Improvisaatio on Helille yksi tärkeä voima, josta hän ammentaa tanssia tehdessä ja elämässä yleensäkin. Tanssi on hänelle jotain syvältä sisältä tulevaa, joka kommunikoi ulkoisen maailman kanssa. Esiintymisessä Heliä kiinnostaa juuri kommunikaatio. Tanssin keinoin voi tuoda syvyyttä ja erilaisia tasoja kommunikaatioon yleisön tai muiden esiintyjien kanssa.

3 ESIINTYMISPROSESSIN OSATEKIJÄT

3.1 Materiaalin luominen

En halunnut luoda kaikkea liikemateriaalia etukäteen valmiiksi tanssijoille, mutta halusin antaa jotain pohjaa, mistä lähteä liikkeelle heidän kanssaan. Päädyin siihen, että **valmiin liikemateriaalin opetteleminen** tanssijoiden kanssa olisi aloittamiseen hyvä tapa. Päätin mennä saliin ensin yksin avoimin mielin katsomaan, mitä juuri sillä hetkellä syntyy. Tämä tapahtui joulukuussa 2009, jolloin minulla oli ensimmäiset harjoitukset Kuopiossa tanssijoiden kanssa.

Omien kokeilujeni kautta liikkeelliseksi teemaksi nousivat kädet, erityisesti kämmenet ja sormet. Koen, että käsissä on paljon erilaista ilmaisuvoimaa samalla niiden ollessa hyvin arkiset, koska niitä käytetään joka päivä erilaisissa tarkoituksissa. Halusin omia liikekokeiluja tehdessäni pyrkiä pois suoraviivaisesta liikkeestä, johon huomaan itseni usein päätyvän. Tätä kautta minulle muotoutui joulukuussa liikesarja, jota kutsun tangosarjaksi ja jonka opettelusta koko prosessi lähti siis liikkeelle. Esityksen kokonaisuudessa tällä liikesarjalla ei ole enää niin vahvaa vaikutusta, mutta sen kautta käsiteema sai pohjaa moniin muihin osioihin.

Tammikuussa 2010 harjoituksia alkoi olla jo useammin tanssijoiden kanssa, mutta pidin yllä myös omia harjoituksiani. Yksin salissa työskennellessäni valmista liikemateriaalia syntyi lisää ja erityisesti sen jälkeen, kun löysin musiikit, joita halusin esityksessä käyttää. Yksi musiikin inspiroimista kohtauksista oli sormien liikkeelle ja kävelyllä perustuva teema. Aloin kutsua sitä kävelykohtaukseksi, koska sen perusliikkeenä on kävely. Kävelykohtauksen valmis liikeyhdistelmä sai siis puhtaasti inspiraationsa musiikista, jota käytin tässä kohdassa. Sarja syntyi hyvin spontaanisti ilman, että olin suunnitellut työstäväni sellaista. Siitä tuli rauhallinen ja seesteinen yhdistelmä, jossa sormien liike oli pääosassa. Liitin sarjaan myös lattialla käynnin, koska huomasin, että muuten lattia-taso jäisi tässä kohtauksessa käyttämättä.

Työstin myös valmiin liikesarjan Hannan sooloa varten. Sen lähtökohtana olivat polut ja reitit tilassa. Halusin liikkeiden olevan meneviä ja vauhdikkaita ja paljon tilaa käyttäviä. Sarja syntyi musiikkia kuunnellen ja erilaisilla liikkeillä improvisoiden, joista sitten yhdistelin mieleiseni liikkeet tanssisarjaksi.

Halusin tehdä myös muuta tilassa liikkuvaa liikemateriaalia. Monenlaiset maata viiltävät hypähdykset löysivät mukaan koreografiaan. Halusin, että tanssijat hyödyntäisivät mahdollisimman paljon tilassa liikkumista. En halunnut hyppyjen olevan korkeita vaan enemmänkin liittäviä ja vauhdikkaita. Yritin löytää perushypyistä uudenlaisia versioita lisäämällä niihin muun muassa erilaisia käsien liikkeitä. Myöhemmin käytin erilaisten tilassa etenevien liikkeiden luomisen apuna tanssijoiden omia sarjoja, joista kerron lisää seuraavaksi.

Työskentelytapana itselleni on tuntunut aina toimivan **yhteistyö tanssijoiden kanssa**. Liikemateriaalin hakeminen erilaisten improvisaatioharjoitusten ja liikekompositioiden kautta ja yhdessä tanssijoiden kanssa on mielenkiintoista siksi, että silloin voi syntyä jotain, mitä ei olisi voinut syntyä silloin, kun on vain yksin salissa. Tanssijat antavat itselleni ideoita vain olemalla salissa - olemuksellaan ja persoonallisuudellaan. En ole erityisen hyvä etukäteen näkemään mielessäni valmiita kohtauksia, vaan haluan kokeilla erilaisia vaihtoehtoja salissa tanssijoiden kanssa.

Tällä kertaa lähdimme liikkeelle sanojen kautta. Pyysin tanssijoita valitsemaan lastenkirjasta Ruusulapsi (Dittrich H. 1985) sanoja, jotka tuntuivat heistä mielenkiintoisilta. Valitsin kirjan sen merkitystä enempiä miettimättä. Ainut tärkeä asia oli, että kirjassa olisi rikasta ja mielikuvitusta herättävää kieltä. Jokainen tanssija päätyi lopulta kymmenen sanaan, jotka tuntuivat heistä mielekkäiltä. Jokaiselle sanalle täytyi keksiä liike tai ele, joka kuvastaa sanaa jollain tasolla. Liikkeen tuli tapahtua pääasiassa käsillä ja kehon yläosalla. Annoin jokaiselle aikaa kokeilla ja löytää omat liikkeet sanoille. Pyysin tanssijoita myös muokkaamaan sarjasta toisen version niin, että siinä ei liiku mikään muu kuin kädet kyynärpäistä alaspäin. Tästä kymmenen sanan sarjasta syntyi jokaiselle oma käsisarja ja nämä liikesarjat ovat pääosassa esityksen aloituksessa.

Tanssijoiden käsisarjat toimivat materiaalina monessa muussakin liikeyhdistelmässä kuten esimerkiksi lopetuksessa, jota kutsun ilotteluksi. Yhdessä tanssijoiden kanssa

loimme käsiliikkeille myös koko kehon liikkeitä. Yhdessä tehdessä ideoita syntyi paljon ja näistä kokosimme yhteisen liikesarjan, jonka kaikki opettelivat. Otimme sarjaan vuorotellen liikkeen jokaisen käsisarjasta, jolle sitten kehittelimme muun kehon liikkumistavan. Liitimme esimerkiksi käsiliikkeen kahdella jalalla tehtyyn hyppyyn tai käsiliike tehtiin samalla, kun käännyttiin yhdellä jalalla.

Yhteisen sarjan lisäksi käsisarjaa hyödynnettiin Hannan sooloa tehdessä. Hannan omaa käsisarjaa apuna käyttäen loimme hänelle liikemateriaalia. Otimme käsiliikkeen ja yhdistimme siihen muun kehon liikkeen niin, että jokainen niistä liikkuisi paljon tilassa. Hannan soolossa oli mukana myös improvisaatiota sillä ajatuksella, että käsi johdattaa hänen liikkumistaan. Kädellä oli valta johtaa koko kehon liikettä niin, että tilaan syntyy erilaisia reittejä ja muu keho myötäilee johtavan käden perässä.

Tanssijat rakensivat myös toisen jokainen erilaisen liikeyhdistelmän. Tässä tehtävässä annoin heille ensin viisi eri kehon liikkumiseen liittyvää toimintoa, jotka olivat hyppy, ympärimeno, liuku alatasossa, ele sekä koukistus-ojennus. Tanssijat etsivät itsenäisesti jokaiselle toiminnolle oman liikkeen ilman, että he vielä yhdistivät liikkeitä kokonaisuudeksi. Tämän jälkeen jokaiselle toiminnolle lisättiin kehon osa, jolle tuli erityistehävä juuri tässä toiminnossa. Esimerkiksi hypyn aikana tuli liikuttaa oikean käden sormia. Sitten liikkeet yhdistettiin sarjaksi sattumanvaraisessa järjestyksessä arpomalla, mikä tulisi minkin liikkeen jälkeen. Viimeisenä tehtävänä tanssijoilla oli muuttaa sarja tilassa eteenpäin liikkuvaksi. Näin jokaisella tanssijalla oli omanlainen tilassa liikkuva tanssisarja.

Sallan soolon työstössä käytimme apuna eri suuntia: etu- ja takasuuntia, sivusuuntia, diagonaalisuuntia sekä ylä- ja alasuuntia. Annoin Sallalle tehtäväksi osoittaa kehon eri osilla erisuuntiin tilassa; ensin liikkuen pelkällä rintakehällä ja selkärangalla, mutta myöhemmin kasvattaen liikettä niin, että myös raajat tulivat mukaan. Sallan soolossa oli mukana myös improvisaatiota ajatuksella, että käsi johdattaa häntä eri suuntiin tilassa.

3.2 Esiintymistila ja visuaalinen ilme

Esityspaikaksi muotoutui lopulta Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisali. Halusin tilan, joka olisi mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä, jotta se ei itsessään herätä liikaa huomiota ja siinä olisi tarpeeksi tilaa tanssia. Haluaisin myös, että tilassa ei olisi näköesteitä katsojien tiellä. Olisin valinnut vielä tavallisemman tilan eli paikan, jota ei ole tarkoitettu alunperin esiintymiselle, jos se olisi ollut mahdollista. Käytännön syistä tämä oli kuitenkin paras vaihtoehto niillä resursseilla, joita minulla oli tilan valitsemisen hetkellä. Minulla ei ollut riittävästi aikaa ja voimavaroja järjestellä koulun ulkopuolista tilaa, koska halusin tehdä päätöksen esityspäivistä tarpeeksi ajoissa, jotta tanssijat varmasti pystyisivät järjestämään aikataulunsa niin, että he pääsisivät varmasti paikalle.

Halusin tilan, joka on riittävän suuri ja samaan paikkaan sopisivat sekä katsojat että tanssijat niin, että tanssijoilla olisi tilaa liikkua suhteellisen hyvin ilman törmäämisen vaaraa. Katsojat halusin sijoittaa samaan tilaan tanssijoiden kanssa. Tähän oli kaksi syytä. Ensimmäiseksi halusin kokeilla jotain uutta, mihin en ole ennen joutunut eli rakentamaan esitystä sillä ajatuksella, että tanssijat ja katsojat luovat tilan yhdessä. Toinen syy oli se, että kun katsoja on lähempänä tanssijaa, hän pystyy tuntemaan ja aistimaan tanssin, liikkeen ja tanssijan läsnäolon paremmin.

En halunnut lähteä muuttamaan esityksessä tunnelmaa erilaisilla valaistuksilla. Sama valotilanne säilyi läpi koko esityksen. Lavasteena olivat vain tuolit, joille katsojat saivat istua. Tuolien paikat oli kuitenkin suunniteltu etukäteen siitä syystä, että se mahdollisti tanssijoille tarpeeksi tilaa liikkua. Tuolit olivat tilan reunoilla sijoiteltuna ripotellusti ympäri salia hieman irti seinistä. Myös tanssijoilla oli omat tuolit, mutta ne olivat erilaiset kuin katsojilla. Se, että tanssijat käyttivät tuoleja esityksessä, tuli mukaan prosessin puolesta välissä hieman yllättäen. En ollut ajatellut käyttää niitä alun perin osana koreografiaa. Ne toivat kuitenkin esitykseen mukaan mukavasti dynaamisia vaihteluja ja niiden avulla pystyin erottelemaan eri kohtauksia toisistaan ja luomaan muutoksia.

Tanssijoiden puvustus oli minulla kauan aikaa mietinnän alla. En osannut päättää millaisia vaatteita haluaisin käyttää. Ajattelin, että tavalliset arkiset vaatteet saattaisivat auttaa luomaan vapautuneemman tunnelman esitykseen. Jostain syystä kokonaisuuden

hahmottuessa päätin kuitenkin, että tanssijoilla tulisi olemaan normaalia hienommat vaatteet. Näin eräällä ystävälläni kauniin punaisen cocktailmekon, jonka halusin ehdottomasti yhdelle tanssijoistani. Loput kaksi mekkoa löytyivät tanssijoiden omista vaatevarastoista (Ks. Kuva 1.). Vaatteet loivat mielestäni esitykseen vahvan, mutta jollain tapaa erikoisen tunnelman ja tämän vuoksi ne olivat iso osa kokonaisuutta. Jos olisin valinnut arkisemmat vaatteet, luulen, että koko esitys olisi saanut hyvin erilaisen vivahteen.

Kuva 1. Puvut olivat värikkäät ja arkista hienommat. Kuvassa vasemmalta Salla-Anri Jauho, Heli Keskikallio ja Hanna Kahrola. Kuva: Sanna Luhtala

3.3 Äänimaailma

Esityksen kokonaisuuden muotoutuminen selvisi vasta, kun löysin sopivat **musiikit**. Olin aika avoin sen suhteen, minkälaista musiikkia halusin käyttää. Ainut asia oli, että en halunnut musiikin sisältävän paljon sanoja ja laulua. Lähdin kirjastoon kuuntelemaan erilaisia vaihtoehtoja. Lopulta löysin monta hyvää albumia Rinneradiolta vuosien varrelta. Valitsin heidän tuotannostaan neljä eri kappaletta: *Aaltonen* ja *Better* albumilta *On*, *Kaapeli* ja *Sella The Dog* albumilta *Plus*. Löysin myös Olavi Louhivuoren mielenkiintoisen albumin *Inhale Exhale* ja albumilta sopivan kappaleen *Wunderkammer*.

Ennen musiikkien löytymistä olin työstänyt tanssijoiden kanssa erilaisia liikesarjoja, mutta niitä ei oltu yhdistelty vielä kokonaisuuksiksi. Valitsemissani musiikeissa, varsinkin Rinneradion kappaleissa, oli hyvin selkeitä osioita, joiden mukaan halusin sitten lopulta rytmittää liikesarjani. Jos musiikissa oli rauhallinen kohta, useasti myös koreografiassa rauhoituttiin ja toisinpäin. Myös eri liiketeemat saattoivat vaihtua toiseksi, kun musiikissa tuli muutos.

Koreografiassa tanssijat käyttivät myös omaa ääntään. Alun perin **äännähdykset** eivät olleet niin isossa roolissa suunnitelmissani. Pidän kuitenkin siitä, että normaaleja tanssissa syntyviä äännähdyksiä kuten hengästymistä ei pyritä peittelemään. Tässä esityksessä se ei olisi ollut mahdollistakaan, koska yleisö oli niin lähellä. Ensimmäisenä halusin liittää äänenkäyttöä mukaan jokaisen omaan liikkuvaan sarjaan, jonka tanssijat olivat rakentaneet liiketehtävän pohjalta. Pyysin tanssijoita päättämään yhden liikkeen, johon he yhdistivät jonkin äänen. Äännähdykset toimivat niin hyvin, että haluisin leikkiä niiden kanssa lisää. Esityksen lopullisessa versiossa erityisesti Hannan soolossa ja lopun ilottelussa äänet olivat eniten esillä. Ne toivat mielestäni esitykseen yllätyksellisyyttä ja vapautuneisuutta niin tanssijoille kuin myös katsojille.

Esityksessä oli myös kohta, jossa käytin kehon tuottamaa ääntä. Loppukohtaus alkoi jalkojen tömistelyllä lattiaa vasten. Idea siihen syntyi oikeastaan musiikin kautta. Halusin kasvattaa kohtauksen tunnelmaa ja energiaa ennen kuin musiikki alkoi, sillä musiikissa oli mielestäni selkeä rytmi, joka sopi tömistelyyn. Tömistely loi mielestäni myös mielenkiintoisen leikin niin tanssijoiden välille kuin myös tanssijoiden ja yleisön välille.

3.4 Tuottaminen

Taiteellisen opinnäytetyön tekemiseen kuului myös oman tanssi-illan tuottamistehtävät. Tämä tarkoitti sitä, että koreografina minun tuli itse hoitaa käytännönjärjestelyt esityksen onnistumiseksi. Hoidin tuotannon yhdessä Heli Keskikallion kanssa, jonka opinnäytetyö esitettiin samoina päivinä Kamarimusiikkisalissa minun esitykseni kanssa.

Tuottaminen lähti liikkeelle tilan varaamisesta ja sopivien esityspäivien etsimisestä. Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisali oli hyvin paljon käytössä ja käytännössä meille

ei jäänyt kovinkaan monta vaihtoehtoa esiintymispäiviksi. Päätimme, että esitykset olisivat maaliskuun alussa perjantaina 5.3.2010 kello 18.00 sekä lauantaina 6.3.2010 kello 14.00.

Varasimme myös harjoitusaikoja saliin ennen esityksiä. Harjoitusten **käytännön toteutus** ei kuitenkaan sujunut ongelmitta. Sali oli täynnä tuoleja siellä järjestettävien konserttien vuoksi. Jokaisena harjoituskertana täytyi meidän ensin kasata tuolit pinoihin ja siirtää ne sivummalle sekä harjoitusten päätyttyä siirtää ne takaisin. Tämä aiheutti lisätyötä niin meille tuottajille kuin myös Musiikkikeskuksen vahtimestareille, jotka auttoivat meitä tuolien siirtämisessä.

Esityspäivänä salin lattialle laitettiin tanssimatot. Niiden levittämisen ja kiinnittämisen hoitivat Musiikkikeskuksen vahtimestarit meidän tuottajien avustuksella. Tilaan järjestettiin myös neljä näyttämövaloa, joiden asentamisen hoiti Musiikkikeskuksen valomies Kari Koponen. Äänentoistolaitteet olivat valmiiksi asennettuina paikoilleen, mutta niiden käyttämisestä kävi opastamassa äänimies Tommi Kupiainen. Valojen ja äänilaitteiden käyttämisestä esityksen aikana huolehdin kuitenkin minä itse.

Osa esityksen tuottamista oli **mainonnan toteuttaminen**. Suunnittelin esityksen julisteen (Ks. liite 1) yhdessä Helin kanssa. Julisteeseen halusimme laittaa kummankin esityksen tiedot sekä antaa illalle yhteisen nimen. Päädyimme lopulta nimeen ”Kaksi, tanssiopettajaopiskelijoiden taiteellisia opinnäytetöitä”. Mukana oli myös kuvia Helin opinnäytetyössä olevista tanssijoista. Julisteen käytännöntoteutus oli yllättävän haastavaa, sillä emme kumpikaan olleet käyttäneet julisteen tekoon tarvittavaa tietokoneohjelmaa aikaisemmin. Jouduimme muokkaamaan muun muassa julisteen kokoa moneen kertaan. Myös erikoisemman tekstityylin käyttö tuotti ongelmia tulostuksessa. Onneksemme saimme kuitenkin apua Anna-Maria Pekkiseltä, Savonia-ammattikorkeakoulun tuottajalta, joka auttoi tulostamaan valmiit julisteet värillisellä tulostimella sekä neuvoi ohjelman käytössä.

Jokaisen koreografin tuli toteuttaa omaan esitykseensä **käsiohjelma** (Ks. liite 2). Lähdin liikkeelle kuvasta, jonka halusin ottaa mukaan. Valitsin kuvan, jossa kaikki kolme tanssijaa liikkuvat jonossa eräällä käytävällä Musiikkikeskuksessa. Muokkasin kuvan värimaailmaa alkuperäisestä värikylläisemmäksi. Kuvan toiselle puolelle sijoitin tiedot mu-

siikeista ja tanssijoista sekä hyvin pienen kuvauksen esityksestä. En halunnut kertoa liikaa omista lähtökohdistani ja ajatuksistani, etteivät ne olisi johdattaneet katsojaa minun ajattelutapaani. Halusin katsojien luovan oman näkemyksensä ja kokemuksensa esityksestä.

4 ESITYKSEN OSATEKIJÄT

4.1 Kohtaukset ja niiden järjestys

Teoksen lopullinen rakenne muotoutui muutamaa viikkoa ennen esitystä. Ihan ensimmäinen rakennehahmotelma sisälsi kolme osaa: katsekontakti yleisöön puuttuu, katsekontakti aukenee ja yhteisöllinen ilottelu. Kohtauksien määrä kuitenkin lisääntyi harjoitusprosessin edetessä. Kohtausten rakenne oli hajallaan vielä harjoitusten alussa, mutta musiikkien löytymisen kautta se selkiytyi tiettyihin osioihin. Vielä muutamaa viikkoa ennen ensi-iltaa mukana oli lattiakohtaus, jonka jätin kuitenkin viimeisestä versiosta pois, koska se ei löytänyt omaa paikkaansa kokonaisuudessa ja kohtausten energiatason vaihteluissa. Lopulliseen esitykseen tuli siis kuusi erilaista kohtausta:

1. Aloitus ja käsisarja
2. Kävelykohtaus – kädet ja sormet
3. Hannan soolo – käsi vie
4. Tango
5. Sallan soolo sekä Helin ja Hannan duetto – kehon suunnat
6. Ilottelu ja lopetus

Jokaisen kohtauksen välissä oli yhteen sitova tapahtuma, joka johdatteli katsojan seuraavaan tunnelmaan ja teemaan. Johdattelu liittyi seuraavaan kohtaukseen jollain tavalla. Johdattelussa pilkahti usein teema, joka oli vallitsevassa asemassa seuraavassa kohtauksessa. Pikkuhiljaa sitä kasvatettiin suuremmaksi ja näkyvämmäksi kunnes oltiin lopulta siirrytty toiseen tunnelmaan ja kohtaukseen.

4.2 Aloitus ja käsisarja

Esitys oli käynnissä, kun yleisö astui sisään. Tanssijat seisoivat ympäri salia ja toistivat omaa liikesarjaansa. Yleisö sai istua valitsemalleen tuolille, joita oli ripoteltu joka puolelle.

Aloituksessa vahvassa liikkeellisessä roolissa olivat kädet. Tanssijat toistivat käsillään arkipäiväisen oloisia liikkeitä. Mukana oli myös välillä muu keho, joka reagoi liikkeen luonnollisella tavalla, mutta jokaisen liikkeen päärooleissa olivat käsien ja kämmien liikkeet. Samaa käsisarjaa toistettiin alusta uudestaan ja uudestaan. Jokaisella kieroksella käsisarjan toisto nopeutui. Tanssijoiden käsisarjat olivat jokainen erilaisia keskenään.

Alussa liikkeet olivat hitaita ja jatkuvia. Kuitenkin välillä osa liikkeistä sai nopeamman impulssin tai suuntauksen tilassa. Pikkuhiljaa liikkeet pienenevät ja nopeutuivat. Liikkeiden dynamiikat kuitenkin muuttuivat nopeutuksen johdosta. Kun käsisarja oli äärimmillään eli nopeimmillaan, kaikki liikkeet olivat teräviä ja tarkkoja kuin ompelukoneen neulan tikitys.

Tanssijat olivat sijoittuneet ympäri tilaa lähemmäksi tilan reunoja, mutta ei seiniin kiinni. Heillä jokaisella oli oma tuoli, jonka vieressä he seisoivat. Koko käsisarjan ajan he pysyivät omissa kuplissaan oman kinesfäärinsä alueella liikkumatta tilassa. Liike oli silti suurta ja ulospäin suuntautunutta. Jokainen liike vietiin loppuun saakka.

Tanssijoiden silmät olivat suljettuina niin kauan, kun he toistivat omaa käsiliikesarjaansa. Tanssijat olivat omissa maailmoissaan eivätkä reagoineet mihinkään ulkopuolelta tuleviin ärsykkeisiin tai muihin ihmisiin, mutta liikesarjan lopetettuaan tanssijat avasivat silmänsä ja huomasivat heitä ympäröivän maailman ja toiset tanssijat. He aistivat myös ihmiset, jotka olivat katsojina, mutta eivät ottaneet heihin vielä katsekontaktia. Yhteisestä päätöksestä tanssijat lähtivät kävelemään salissa – koko tilaa käyttäen.

Musiikkina tässä kohtauksessa oli Olavi Louhivuoren kappale *Wunderkammer*. Musiikki sisälsi erilaisia ääniä kuten muun muassa pieniä kilahduksia, rapinaa ja surinaa. Siinä ei ollut selkeää tempoa tai rytmiä eikä melodiaa. Musiikki tuki liikettä ja loi tilanteelle

tunnelmaa. Toisaalta se oli rauhallinen, mutta antoi myös mahdollisuuksia erilaisten dynamiikkojen käyttöön.

4.3 Kävelykohtaus – kädet ja sormet

Tanssijat liikkuiivat tilassa kävellen ja käyttäen sitä mahdollisimman paljon. He kävelivät ympäriinsä ja välillä lähellä toisiaan ja välillä kauempana. Tanssijat liikkuiivat ajoittain myös sivuttain vaihtaen painoaan jalalta toiselle. Kun tanssijat pysähtyivät, pääosassa olivat kädet, erityisesti sormet ja kämmenet. Tanssijat tutkivat omien sormiensa liikettä. He kokeilivat, miltä tuntui liikuttaa sormia kaukana kehosta tai lähellä omaa kehoa tai millaista oli helistää sormia kehon selkäpuolella. Liike oli hyvin pientä ja arkisen tuntuista. Sormien liikuttamisen välillä tanssijat vaihtoivat paikkaansa tilassa kävellen.

Tanssijoiden liikkuminen oli hyvin hienovaraista eikä isoja dynaamisia muutoksia tullut. Tanssijat liikkuiivat suurimmaksi osaksi pienellä liike-energialla ja liikkuminen oli hyvin harkittua ja sidottua. Kohtauksen loppua kohti tanssijat kuitenkin kasvattivat liike-energiaansa ja heidän liikkumisensa suureni.

Tanssijat ottivat välillä kontaktia toisiinsa. He saivat toisiltaan liikeimpulsseja joko reagoimalla toisen liikkeeseen tai matkimalla toisen liikettä. Tanssijat eivät kuitenkaan koskeneet toisiinsa. He saattoivat mennä kävellessään todella lähelle toista, mutta kommunikointia kosketuksella ei ollut.

Musiikkina tässä kohtauksessa oli Rinneradion kappale *Aaltonen*. Musiikki oli herkkää ja siinä oli hyvin paljon erilaisia vivahteita, jotka kuvasivat käden, kämmenen ja sormien liikettä oikein hyvin. Kappale oli rauhallinen ja siinä oli soittimina puhaltimia. Ne loivat tunnelman, joka oli hyvin seesteinen, mutta välillä leikittelevä.

4.4 Hannan soolo – käsi vie

Vaihdos kävelykohtauksesta Hannan sooloon alkoi, kun Hanna keskittyi omaan oikeaan käteensä ja sen liikkeeseen. Käsi alkoi liikkua omalla tavallaan ja Hanna reagoi vaih-

dokseen omalla äänellään. Lopulta käden liike yltyi niin paljon, että se sai Hannan liikkumaan tilassa. Käsi liikutti Hannaa ja lopulta se sai hänet tanssimaan. Salla ja Heli menivät musiikin alkaessa hakemaan tuolinsa ja katsomaan Hannan tanssimista omavolintaisesta kohdastaan.

Hannan soolossa vahvana kehollisena teemana olivat myöskin kädet. Käsi johdatti liikkettä ensin lähellä kehoa ja lopulta antaen impulssin lähteä liikkeeseen tilassa. Hannan muu keho, erityisesti yläkeho, myötäili arvaamattomasti liikkuvaa kättä. Välillä käden rooli pieneni ja liikkuminen oli tällöin kokonaisvaltaisempaa. Mukana oli paljon myös erilaisia hypähdyksiä ja askelluksia, jotka liikkuiivat tilassa.

Hannan liikkuminen oli selkeää ja tarkkaa ja jokainen liike vietiin loppuun asti. Liikekieli oli vauhdikasta ja hyvin selkeästi suunnattua. Liikkeen virtaus lähti selkeästi ulospäin raajoista; liike oli ulospäin suuntautunutta.

Hanna liikkui paljon tilassa välillä käyttäen suorita reittejä ja taas välillä mutkikkaampia. Liikkeen ja liikkumisen suunnat vaihtelivat usein ja selkeää tanssimisen etusuuntaa ei ollut. Hanna liikkui välillä lähellä toisia tanssijoita ja välillä lähempänä yleisöä. Hannan soolossa käytettiin paljon myös eri tasoja: ylä-, keski- ja alatasoa.

Hanna otti soolossaan hieman katsekontaktia niin yleisöön kuin muihin tanssijoihin. Hanna oli kuitenkin kiinnostunut myös omasta tanssimisestaan ja käden johtamasta liikkeestä. Kontaktin ottaminen yleisöön ja muihin tanssijoihin ei ollut vielä niin suuressa roolissa.

Musiikkina tässä kohtauksessa oli Rinneradion kappale *Better*. Musiikissa oli voimakas, iskevä rytmi ja nopea tempo, joita ei tätä kohtausta edeltävissä kappaleissa ollut. Tämän vuoksi musiikki toi samalla dynaamisen vaihdoksen tunnelmasta toiseen. Kun musiikissa tuli hetken rauhoittuminen niin myös Hannan liikkuminen pysähtyi, mutta musiikin vaihtuessa taas menevämpään jatkuu myös Hannan tanssiminen vauhdikkaana.

Soolo loppui, kun Hanna istui maassa ja katsoi ylöspäin. Hän huokaisi syvään ja antoi yleisön myös huomata, että oli hengästynyt. Heli ja Salla kiinnostuivat siitä, miksi Han-

na katsoi ylöspäin. Kaikki katselivat ylöspäin – Heli istuen tuolilla, Salla nousten seisomaan ja Hanna istuen lattialla.

4.5 Tango

Heli katsellessaan ympäri salia, kattoon, lattiaan ja tuolin alle, kiinnostui lopulta omista käsistään. Hän alkoi pyöritellä ranteitaan. Ranne-teema alkoi kiinnostaa myös Sallaa ja Hannaa, jotka olivat kummatkin huomanneet Helin. Kaikki alkoivat tanssia yhdessä ranteillaan. Johdattelun jälkeen alkoi yhteinen tangosarja.

Nyt vahvana liikkeellisenä teemana oli ranteiden pyörittely. Liikkeessä voi nähdä vaikutteita flamencosta. Tanssijat liikkuvat matalalla polvet koukussa käyttäen liikkuvia ja pehmeitä askelia. Kädet liikkuvat mutkikkaasti viiltäen ilmaa.

Liikkuminen oli hyvin jatkuvaa ja soljuvaa muutamaa hetkeä lukuun ottamatta. Liike oli myös sitkeää ja selkeästi ulospäin suunnattua. Voimaa ei käytetty paljoa vaan liikkuminen perustui liikkeen virtaukselle ja suuntaamiselle. Virtausta pidäteltiin välillä pienillä hidastamisen hetkillä ja sille voitiin antaa enemmän liike-energiaa impulssina. Liike kulki tanssijoiden kehon läpi eikä liikkeen virtausta pyritty katkaisemaan edes pysähdyksissä.

Tanssijat käyttivät koko tilaa tanssiessaan ja suuntasivat oman sarjansa eri suuntiin. Välillä he kävivät lähellä toisiaan, käyttäen toistensa tilaa, mutta muuten jokaisella oli selkeä oma tila, jossa he tanssivat tangosarjan. Tanssijat liikkuvat paljon tilan puolelta toiselle vaihtaen välillä omaa etusuuntaansa, johon tanssivat.

Tanssijat ottivat aktiivisesti kontaktia katsojiin aina, kun se oli mahdollista. He ottivat kontaktia myös toisiinsa ja tanssivat selkeästi yhdessä vaikkakin välillä eri aikaan. Kohtauksen lopussa tanssijat jäivät paikoilleen - Salla seisomaan ja Hanna ja Heli istumaan - ja sulkiivat silmänsä.

Musiikkina kohtauksessa oli Rinneradion kappaleen *Kaapeli* alkuosa. Musiikki oli leikkisä ja menevä. Musiikissa oli vahvasti kuuluva rummuilla tehty rytmi, joka jatkui vahvana koko tangosarjan ajan. Musiikki loi kohtaukseen vauhdikasta tunnelmaa.

4.6 Sallan soolo sekä Helin ja Hannan duetto – kehon suunnat

Soolon alussa Salla seisoi silmät kiinni paikallaan rauhallisesti ja luonnollisesti. Samanaikaisesti myös Hanna ja Heli olivat silmät kiinni paikallaan, mutta istuen tuoleillaan.

Sallan soolossa liike lähti selkärangan tunnustelulla eri suuntiin. Mukaan tuli myöhemmin myös kädet ja lantio. Lopulta myös jalat nousivat vuorotellen irti lattiasta. Liike oli aluksi pehmeämpää ja jatkuvaa, mutta muuttui suurentuessaan kulmikkaammaksi ja katkonaisemmaksi.

Mukana oli välillä käden johtamaa liikkumista, kuten oli myös Hannan soolossa. Tällä kertaa käsi vei mutkikkaampia reittejä ja liikkuu lähempänä tanssijan kehoa. Käden reitit olivat leikkisempiä ja kaarevampia verrattuna Hannan sooloon.

Kohtauksessa oli vahva dynaaminen asetelma. Hanna ja Heli istuivat silmät kiinni paikallaan rauhallisesti taas kun Sallan liikkuminen oli vauhdikasta ja riehakasta. Salla liikkui tilassa paljon, mutta ei selkeästi mitään tiettyjä reittejä vaan liikkeen viemänä.

Aluksi Sallan silmät olivat suljettuina, mutta ne aukesivat hänen lähtiessä liikkeelle.

Kohtaus oli kuitenkin Sallan omaa ilottelua ja innostusta tanssista. Se näkyi siinä, että hän ei ottanut selkeästi kontaktia kehenkään yleisöstä tai toisista tanssijoista. Sallan liikkuminen ei ollut myöskään selkeästi suunnattua vaan epäsuoraa ja impulsiivista.

Musiikkina Sallan soolossa jatkui kappale *Kaapeli*. Sallan seisoessa silmät kiinni musiikissa oli rauhallisempi osio, jossa tunnelma kehittyi ja kasvoi. Musiikin vaihtuessa takaisin rytmikkäämpään alkoi Salla liikkua. Musiikki riehaantui ja kasvoi loppua kohden. Samoin kävi myös Sallan liikkeelle; sen energia ja riehakkuus kasvoivat loppua kohden. Soolo loppui siihen, että Sallan kädet osuivat yhteen aiheuttaen äänen.

Käsien ääni antoi impulssin Helille ja Hannalle, jotka istuivat silmät kiinni, aloittaa duetto kosketuskontaktissa. Duetossa Hanna ja Helin kehot liikkuiivat hyvin pehmeästi ja soljuvasti. Kädet, selkäranka, lantio ja pää liikkuiivat eri suuntiin kuin tunnustellen ilmaa. Duetossa ei ollut musiikkia vaan se tapahtui hiljaisuudessa. Hanna ja Heli pysähtyivät Hannan antaessa äänimerkin.

4.7 Ilottelu ja lopetus

Loppukohtaus alkoi, kun kaikki kolme tanssijaa asettuivat istumaan tuoleineen piiriin salin keskikohtaan. He katsoivat toisiaan ja yleisöä. Heli tömäytti lattiaa kantapäällään. Myös Salla ja Hanna yhtyivät tömäyttelyyn. Pikkuhiljaa tömistely voimistui ja kiihtyi. Lopulta musiikki lähti soimaan ja tömistely jatkuu sen tahdin mukaan. Vuorotellen jokainen tanssija näytti oman sarjansa, joka liikkui tilassa. Lopulta kaikki kolme yhdessä lähtivät tanssimaan tilassa.

Ilottelussa liikkeet olivat hyvin selkeitä ja yksinkertaisia. Liikkeellinen teema ei ollut enää niin vahvasti käsissä vaan koko kehossa. Jokaisella tanssijalla oli oma liikesarja, jossa korostuivat eri asiat. Kuitenkin kaikkia yhdisti se, että liikkeet olivat hyvin ulospäin suuntautuneita ja tarkkoja. Liikkuminen ei ollut tässä kohdassa soljuvaa vaan hyvin jäsenneltyä ja selkeää.

Ilottelussa käytettiin paljon toistoa. Mukana näkyi pilkahduksia edellisien kohtausten liikemateriaalista, mutta tanssijoiden omaa ilotteluliikesarjaa toistettiin moneen otteeseen.

Tilaa jäsenteli vahvasti tanssijoiden sijoittuminen salin keskelle. Vuorotellen ja lopulta yhdessä tanssijat lähtivät tuoleilta liikkeelle käyttäen tilaa tuolien ympärillä ja ulkopuolella. He liikkuvat jonossa erilaisia kiemuraisia reittejä.

Tanssijoiden fokus oli vahvasti yleisöön ja toisiinsa. Tanssiessaan esiintyjät pyrkivät ottamaan mahdollisimman paljon kontaktia yleisön kanssa.

Tanssijat käyttivät omaa ääntään luoden erilaisia äännähdyksiä liikkeessään – tietyn liikkeen kanssa oli aina tietty ääni. Musiikkina kohtauksessa oli Rinneradion kappale *Sella The Dog*. Se loi kohtaukselle menevän ja pirteän tunnelman.

Esitys loppui siihen, että jokainen päätyi takaisin oman tuolinsa luo ja tanssijat istuivat alas. Vuorotellen jokainen nousi ylös ja teki valitsemansa liikkeen, joka oli esiintynyt koreografiassa aikaisemmin ja istuivat alas. Tanssijat jäivät istumaan tuoleilleen ja katsoivat toisiaan ja yleisöä. Esitys päättyi.

5 ESITYKSEN JÄLKEEN

5.1 Kokemuksia esityksistä

Koreografina oleminen on ollut minulle aina hyvin kiehtovaa ja sitä se oli tälläkin kertaa. Yhteistyö tuntui toimivan hyvin tanssijoiden ja minun välilläni. Pystyin lähestymään teoksen tekemistä rennolla ja luottavaisella mielellä. Ainut stressiä aiheuttava tekijä oli ajan puute. Tuntui välillä, että kaikelle ei jäänyt riittävästi aikaa. Koin, että en pystynyt kokeilemaan ja hiomaan kohtia loppuun asti.

Lopputulos oli hieman erilainen kuin olin alun perin ajatellut; esityksestä tuli humoristisempi. Huumoria tuli yllättävistä asioista. Esimerkiksi tanssijoiden luomat omat sarjat muodostuivat lopulta hyvin pelkistetyiksi ja sisälsivät hauskan näköistä ja oloista liikettä. Annoin niiden myös kasvaa siihen suuntaan ja korostin humoristisia vivahteita pu- vustuksella ja tanssijoiden omilla äännähdyksillä ja äänillä.

Oli mielenkiintoista katsoa, miten ihmiset reagoivat esitykseen. Itse oli vaikea nähdä esitystä enää uudesta näkökulmasta, kun tiesin kaiken jo etukäteen. Mielestäni tanssijat syttyivät ilmaisuun ja esittämiseen, kun heillä oli yleisöä, johon ottaa kontaktia. Tätä esityksen osaa oli kuitenkin vaikea harjoitella etukäteen. En oikeastaan voinut aavistaa, millaisia reaktioita minin kohtaaminen saisi yleisössä ja esiintyjissä.

Näin esitysten jälkeen harmittaa, että en pystynyt kokemaan esitystä kokonaisuutena, koska olin hoitamassa musiikkien soittamista yläparvella. Se harmittaa siksi, että olisin halunnut kokea esityksen niin kuin yleisökin - läheltä ja ottaa katsekontaktia esiintyjiin.

Halusin kuulla myös **tanssijoiden kommentteja** siitä, miten he kokivat esityksen (Ks. liite 3). Oli mielenkiintoista lukea ovatko ne lähelläkään minun omia kokemuksiani siitä, millainen olo jäi esityksen tekoprosessista ja itse esityksistä.

Haastavinta tanssijoille tuntui olevan se, että yleisö oli sijoittunut ympäri tilaa. Sen vuoksi tanssijoiden täytyi olla entistä avoimempia ja aistit auki joka puolelle. He kokivat painetta siitä, että jokainen katsoja tulisi kohdata ja huomioida samaan aikaan.

”Hieman haastavalta välillä tuntui se, että katsojat olivat joka puolella. Hetkittäin tuntui, että piti suunnata itseään joka puolelle. Toisaalta taas oli helppoa luoda kontakti katsojiin, kun joka puolella minne menin tai suuntasin itseni, oli joku katsojassa. Ei siis tarvinnut metsästää silmäpareja.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

”Katsojien sijoittumien ympäri tilaa ja se, että he eivät olleet vain yhdessä suunnassa, asetti haasteita esiintymiselle. Aluksi tuntui, että oli melko hankalaa huomioida kaikki katsojat, mutta tottuminen auttoi mielestäni asiaan. Kokonaisen yleisön kanssa olisi ehkä ollut hyödyllistä harjoitella tilannetta useampia kertoja.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Toisaalta juuri yleisön sijoittelu eri puolille antoi koko ajan mahdollisuuksia olla kontaktissa jonkun katsojan kanssa. Tanssijat saivat haastaa omaa läsnäoloaan ja heittäytymiskykyään, koska he eivät voineet välttää katsojan kohtaamista missään tilan kohdassa.

”Esiintyjänä itselleni tuli välillä todella paljas olo, koska katsojat olivat niin lähellä. He näkivät jokaisen eleeni ja ilmeeni. Esiintyminen oli myös jollain tavalla hienovaraisempaa yleisön ollessa näin lähellä, kuin että jos katsojat olisivat olleet ylimmällä penkkirivillä suuren näyttämön katsomossa. Pystyi pelaamaan hyvin pienillä asioilla.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Tanssijat pystyivät ottamaan helposti katsekontaktia yleisöön esityksessä, mutta tanssijat olivat muutenkin koko ajan hyvin lähellä yleisöä fyysisesti. Ilmaisun ei tarvinnut olla niin suurta ja mahtipontista vaan pienempikin riitti. Tanssijan ja yleisön suhdetta voi ajatella myös vuorovaikutuksellisenä tilanteena. Tanssijat saivat palautetta yleisöltä ja tanssijat kommunikoivat takaisin ja toisin päin.

”Pidin siitä, että esitystilanne oli hyvin intiimi. Esiintyjät ja yleisö olivat samassa tilanteessa yhdessä. Katsojat olivat osa tekemäämme esitystä. Tähän liittyy vuorovaikutus, joka oli vahvasti läsnä. Sain koko ajan impulsseja yleisöltä ja tästä syystä tuntui helpolta viedä asioita eteenpäin.”

Tanssija kommentti, kysely 21.3.2010

5.2 Mitkä asiat vaikuttavat katsojan ja esiintyjän väliseen tilaan?

Lähtökohtana aihe oli mielenkiintoinen ja toimi hyvin esityksen innoittajana. Kuitenkin tuntuu, että esityksien aikana en pystynyt tutkimaan niin tarkasti yleisön ja tanssijoiden suhdetta kuin olisin halunnut. En päässyt kunnolla havainnoimaan esityksissä yleisön reagointia ja tunnelmaa, koska olin vastuussa musiikin soittamisesta ja tästä syystä en päässyt yleisön sekaan. Tanssijat olivat kuitenkin koko ajan läsnä tilanteessa ja kokoan tähän heidän kokemuksiansa sekä myös omien kokemuksieni perusteella asioita ja ajatuksia, jotka nousivat pinnalle tanssijan ja katsojan välisestä tilasta ja suhteesta.

Asioille täytyy antaa aikaa tapahtua ja kehittyä. Koen, että katsekontaktin ja muunkin kontaktin hakeminen yleisön kanssa tulee olla hienovaraista ja hitaasti etenevää. Yleisö ei ole heti valmis kohtaamaan uutta esiintyjää ja tapa, jolla yleisöä lähestyy, täytyy olla hellävarainen. En halunnut järkyttää yleisöä ja tehdä heidän olostaan epämukavaa vaan halusin, että he kokisivat yhteyden tanssijoihin ja kokisivat olevansa osa esitystä. Tärkeää juuri tällaisessa lähestymistavassa on riittävä aika. Ajan kanssa yleisöön tutustuminen kunnioittaa myös jokaisen omaa yksityisyyttä. Kenenkään katsojan yksityistä tilaa ei loukata vaan **kontakti** tapahtuu riittävän välimatkan päästä ja katsoja huomaa milloin tanssija lähestyy.

Miten sinä koet katsojan ja tanssijan välisen tilan?

”Mielestäni tila voi olla hyvin monenlainen niillä ehdoilla, että kaikkien osapuolten yksityisyyttä kunnioitetaan, mikä mielestäni toteutui tässä teoksessa. Sain kokemuksen erilaisesta tilankäytöstä ja sijoittumisesta tilaan. Seuraavalla kerralla tuntuu taas tutummalta olla lähemmässä kontaktissa katsojan kanssa.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Kaksi tärkeää asiaa, jotka vaikuttavat tanssijan ja katsojan väliseen tilaan ja suhteeseen, ovat **läsnäolo sekä kommunikointi**. Tarkoitetaan sekä tanssijan että katsojan läsnäoloa. Jos kummatkin ovat mukana hetkessä, tietenkin tanssija aktiivisemmassa roolissa, syntyy heidän välilleen kommunikointia, joka vaikuttaa heidän väliseen tilaan ja suhteeseen. Tanssija saa kommunikoinnista uutta virtaa ja uusia impulsseja tanssiinsa ja tätä kautta taas katsoja saa uudenlaisia kokemuksia. Jos katsoja ei ole mukana kommunikoinnissa vaan sulkee oman olemisensa ja reagointinsa, vaikuttaa se myös tanssijan te-

kemiseen. Hän ei välttämättä pysty esimerkiksi heittäytymään täysillä erilaisiin tilanteisiin.

”--Jos katsoja ei halua nähdä oikeasti tai on jollain tavalla ”luukut kiinni”, ei esiintyjä pysty antamaan kaikkeansa. Esiintymistilanne on vuorovaikutusta ja kommunikointia, joka ei voi tapahtua vain yhteen suuntaan.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Kontakti yleisöön luo siis niin tanssijoille mielenkiintoa esitykseen kuin myös kutkuttavaa tunnelmaa yleisöllekin. Luulen, että **tunnelman luominen** on tärkeä osa esitystä ja sitä, että katsojat tuntevat olevansa osa sitä. On hyvin erilaista olla katsomassa esitystä, jossa tanssija näkee yleisön reaktion, yleisö tanssijan reaktion ja katsoja toisen katsojan reaktion niin läheltä. Tunnelmaan siis vaikuttaa myös se, miten ihmiset reagoivat ja vastaanottavat tanssijan ja esityksen tapahtumat. Tunnelma saattaa olla hyvin erilainen eri esityksissä. Joskus yleisö tai tanssijat eivät pysty olemaan niin avoimena tilanteelle ja toisena päivänä se tuntuu taas todella helpolta ja luontevalta. Tunnelmaan vaikuttavat myöskin ulkoiset tekijät kuten valaistus, ääni ja musiikki sekä liikkeen olemus. Ne luovat jo itsessään hyvin vahvoja tunnelmia ja tunteita, jotka vaikuttavat eri ihmiseen eri tavalla.

”-- Esimerkiksi koin, että tunnelma yleisön ja esiintyjien välillä oli välittömämpää ensimmäisenä esiintymispäivänä, joka avasi väylän itseni ylittämiseksi ja itsenikin yllättävälle heittäytymiselle. Tämä varmasti taas vei tunnelmaa kokoajan enemmän välittömään ja rentoon suuntaan. Toisena päivänä yleisö ei reagoanut niin paljon välittömästi ja se vaikutti heti omaan suhtautumiseeni. Oli heti paljon vaikeampaa ottaa kontaktia niin avoimesti ja heittäytyä täysillä.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Esityksessä ei ole enää niin tärkeää visuaaliset muodot, suunnat ja asetelmat, koska niitä ei voida joka tapauksessa näyttää samanlaisena jokaiselle katsojalle. Esitys ei ole samanlainen kaikille. Toinen voi nähdä tanssijan kasvot kun taas toinen katsoja hänen selkensä. Se tekee katsomiskokemuksesta aivan erilaisen. Se luo myös hyvin erilaisen suhteen ja tilan tanssijan ja katsojan välille. Tässä esityksessä tilan kokemiseen vaikutti siis suuresti se, miten katsojat olivat sijoittuneet tilaan ympäriinsä ja tästä syystä kaikki eivät voineet nähdä kaikkea samalla tavalla.

”Myös itseni fyysisellä sijoittamisella oli vaikutusta minun ja katsojan väliseen tilaan. Oli täysin eri asia olla todella lähellä jotain kun taas kaukana. Myös se olinko selin, alatasossa, sivulla tai muuten eri kulmassa katsojaan nähden vaikutti siihen millainen suhde muodostui katsojan ja minun välille.”

Tanssijan kommentti, kysely 21.3.2010

Tanssijan fyysinen sijoittuminen tilaan siis vaikuttaa myös oleellisesti siihen, millainen tila katsojan ja tanssijan välille muodostuu. Suhde on hyvin erilainen riippuen siitä, onko tanssija todella kaukana ja katsoja voi nähdä vain hänen selkensä, vai onko tanssija niin lähellä, että pienetkin kasvojen ja vartalon liikkeet erottuvat.

6 POHDINTA

Esitysprosessin aikana lähtökohtana toiminut aihe välillä unohtui ja keskityimme muihin asioihin. Esityksen työstämisprosessi veikin minua sekä tanssijoita erilaisten aihioiden äärelle. Esitysten jälkeen huomasin kuitenkin monen asian linkittyvän lähtökohtaiseen aiheeseen eli tilaan katsojan ja tanssijan välillä. Ajatus oli pysynyt läsnä vaikkakin taka-alalla. Koreografina täytyy antaa asioiden tapahtua ja luottaa siihen, että ne menevät eteenpäin omalla painollaan. Tärkeintä on varmaankin vain antaa niille aikaa ja tilaa, eikä pyrkiä päättämään kaikkea samalla kertaa. Koin, että tila teeman konkreettinen työstö ei ollut läsnä jokaisissa harjoituksissa, mutta taka-alalla ajatuksena se vaikutti esityksen rakentamiseen.

Olisi ollut hyvä niin minulle kuin myös tanssijoille saada enemmän koeyleisöä jo harjoitusvaiheessa. Esitystä on hyvä näyttää muilla ihmisillä, vaikka se olisikin vasta raakile. Oma suhtautuminen ja tapa, jolla esitystä katsoo, hämärtyy, kun asioiden kanssa on koko ajan tekemisissä. Ulkopuolisilta voi saada hyvinkin ratkaisevia kommentteja ja palautetta. Ulkopuoliselle tulee myös usein perustella omia valintojaan, jolloin ne saattavat kirkastua enemmän myös koreografille itselleen.

Mielestäni on hyvä, että prosessin aloitusvaiheessa on miettinyt jonkinlaisen muodon esitykselle. Vaikka tämä muuttuisi ja vaihtuisi, helpottaa hahmotelman olemassaolo kuitenkin kokonaisuuden rakentamista. Aikaisemmin koreografina työskennellessäni en ole suunnitellut näin paljon etukäteen erilaisia kohtauksia tai ylipäätään kovin selkeää rakennetta koreografioilleni. Tälläkin kertaa olin kuitenkin hyvin avoin sille, mitä työskentely tanssijoiden kanssa toisi tullessaan, mutta minulla oli tavallaan kartta, jonka kanssa lähteä liikkeelle.

Haastavinta minulle oli kokonaisuuden yhteen nitominen ja sen saaminen loogisesti ja sujuvasti eteneväksi. Kohtaukset syntyivät omalla painollaan, kunhan niille järjesti tarpeeksi harjoitusaikaa. Kohtausten välikohdat olivat minulle vaikein osa. Monien erilaisten kokeilujen ja yritysten jälkeen päädyin monessa kohtaa yhdistämään kaksi kohtausta toisiinsa uuden teeman esittelyllä ja johdattelulla. En tehnyt montaakaan nopeaa leikka-

usta tunnelmasta toiseen vaan annoin esimerkiksi uuden liiketeeman tulla tutuksi pikkuhiljaa. Seuraavaksi, jos lähtisin koko prosessin alusta, mieltäisin enemmän etukäteen juuri siirtymäkohtia ja niitä linkityksiä, joilla teoksesta saataisiin kokonainen.

Tajusin myös sen, että miten suuri vaikutus tanssijoilla on esityksen synnyssä – erityisesti minun tavassani rakentaa koreografiaa. Tanssijat vievät koreografiaa omaan suuntaansa. Se ei ole missään nimessä huono asia vaan jotain sellaista, mikä koreografian kannattaa muistaa ja hyväksyä hyvillä mielin. Itse pidänkin siitä, että tanssijan oma persoonallisuus näkyy hänen tavassaan tanssia ja olla esillä. Huomasin välillä kuitenkin yrittäväni liikaa saada jonkin asian menemään niin kuin sen mielessäni näin. Koreografian täytyy hyväksyä tanssijoiden tapa tehdä ja viedä sitä mahdollisuuksien mukaan eteenpäin, eikä yrittää muuttaa sitä kokonaan. Koreografian tehtävänä on osittain saada tanssijat yllättymään omista taidoistaan ja ylittämään itsensä niin esiintyjänä, tanssijana kuin myös ihmisenä, koska esiintyminen on välillä myös omien pelkojen yli pääsemistä.

En lähtenyt tulkitsemaan teosta ja sen luomia merkityksiä sen tarkemmin, sillä halusin antaa katsojan tehdä omat tulkintansa itse. Tämä näkyy varmaankin siinä, että teoksessa on asioita, jotka eivät heti ole aivan loogisia keskenään. Jollekin katsojalle olisi saattanut olla tärkeää lukea esimerkiksi käsiohjelmasta hieman enemmän esityksen teemoista ja tarkoituksesta. Koin, että teokseni on tavallaan abstrakti taulu, jossa on erilaisia muotoja ja värejä. Ne luovat yhdessä visuaalisen elämyksen. Halusin tuoda katsojille myös mahdollisuuden nähdä esityksessä eri asioita. Olen huomannut työskenteleväni tällä tavalla koreografina aikaisemminkin. Yhdistelen minulle mielenkiintoisia asioita toisiinsa ja jätän paljon niiden merkityksiä auki.

Minulle oli todella tärkeää tämän prosessin aikana, että opin tiedostamaan omia tapojani toimia koreografina. Käytän sattumaa todella paljon koreografian työstämiskeinona ja teen päätöksiä vahvasti oman sen hetkisen tuntuman ja intuition kautta. Itselleni haasteeksi voisin tulevaisuudessa antaa sen, että mieltäisin esityksen merkityksiä enemmän etukäteen ja sitä, millaisia teemoja esitys katsojalle antaa. Ja sitä, millaisia teemoja juuri minä haluan välittää.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Arlander, Annette: Esitys tilana, teatteritaiteen taiteellispainotteisen tohtoritutkinnon kirjallinen osuus, Teak 1998

Dittrich, Hannelore: Ruusulapsi, Gummerus Oy, Jyväskylä 1985

LIITTEET

- Liite 1: Taiteellisen lopputyön mainos
- Liite 2: Käsiohjelma
- Liite 3: Kysely tanssijoille
- Liite 4: Lehdistötiedote
- Liite 5: DVD

KAKSI

Tanssinopettajaopiskelijoiden taiteellisia opinnäytetöitä

•Tanssia erinäisissä tiloissa

Osa 3

Kor. Heli Keskikallio

•Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä

Kor. Sanna Luhtala

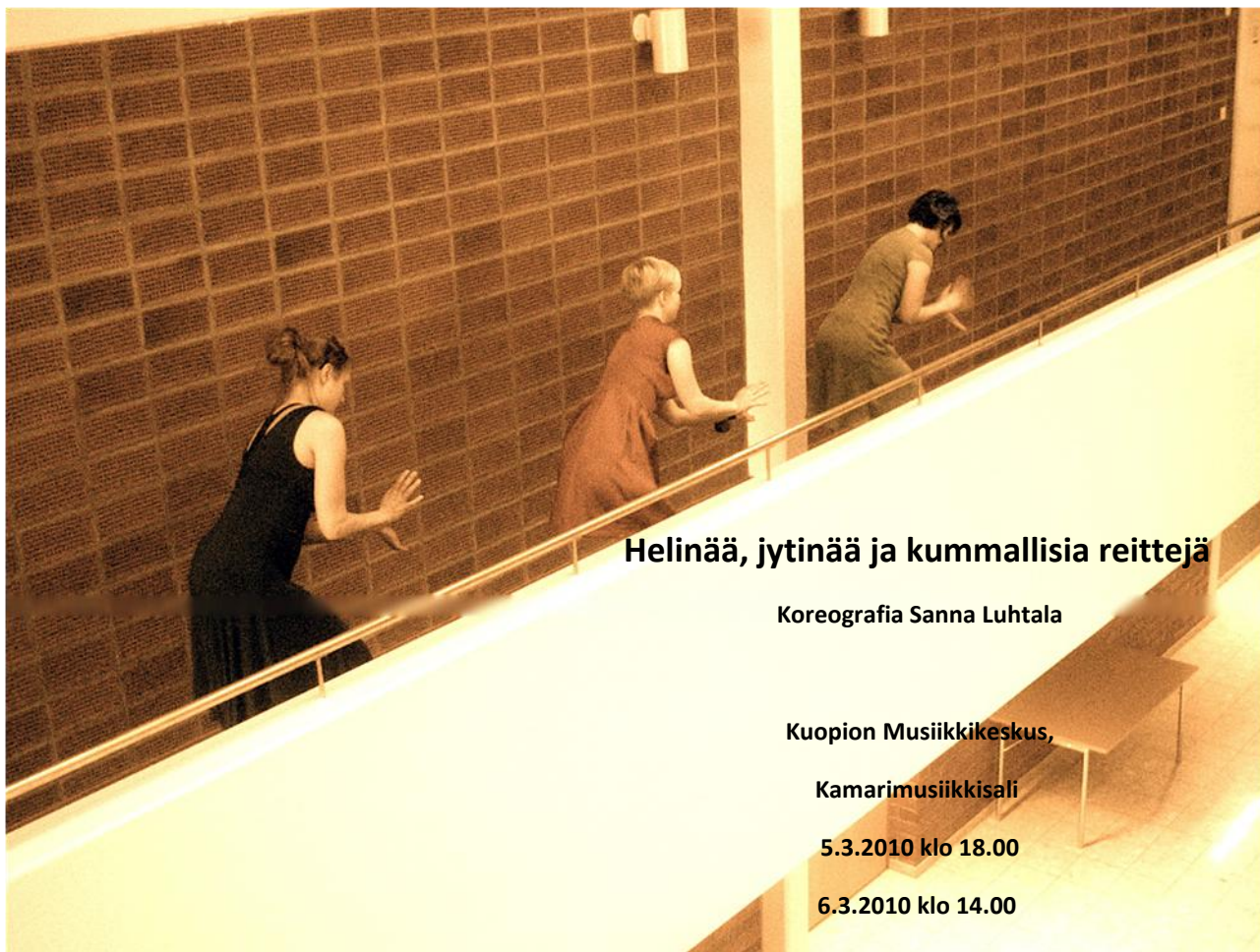
Pe 5.3.2010 klo 18.00

La 6.3.2010 14.00

Musiikkikeskuksen
Kamarimusiikkisalissa

Vapaa pääsy

Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä

Koreografia Sanna Luhtala

Kuopion Musiikkikeskus,

Kamarimusiikkisali

5.3.2010 klo 18.00

6.3.2010 klo 14.00

Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä

Sanna Luhtalan taiteellinen opinnäytetyö

Tanssijat Hanna Kahrola, Heli Keskikallio ja Salla-Anri Jauho

Musiikki Rinneradio: Aaltonen, Better, Kaapeli, Sella the dog
Olavi Louhivuori: Wunderkammer

Kiitos Eeri Pihlajakari, Maria Aho, Musiikkikeskuksen vahtimestarit, Kari Koponen, Tommi Kupiainen ja kaikki muut apuna olleet

Katsojien ja tanssijoiden yhteinen matka yhteisessä tilassa erilaisista tunnelmista toisiin.

LeikkisääUnelmoivaaTutkivaaFokusSuuntiaRiehakastaPolkujaAitoaKatseLeikkisääUnelmoivaaTutkivaaFokusSuuntiaRiehakastaPolkujaAitoaKatseetLeikkisääUnelmoivaaTutkivaaFokusSuuntiaRiehakastaPolkujaAitoaLeikkisääUnelmoivaaTutkivaaKatseFokusSuuntiaRiehakastaPolkujaSuuntiaRiehakastaLeikkisäFokus

Millainen olo jäi päällimmäisenä esityksistä?

Miltä tuntui, kun katsojat olivat ympäri tilaa eivätkä vain yhdessä suunnassa?

Millaista on kohdata katsoja niin läheltä?

Mitkä asiat vaikuttivat mielestäsi sinun ja katsojan väliseen tilaan?

Miten sinä koet katsojan ja tanssijan välisen tilan? (Ennen esitystä ja esityksen jälkeen, muuttuiko jokin?)

Entä mitkä asiat vaikuttivat sinun tai katsojan tunnelmaan?

Tai mitä muuta heräsi mieleen, jota haluaisit kertoa?

Esim. koko prosessista, omasta työskentelystäsi, minun työskentelystäni

LEHDISTÖTIEDOTE
4.3.201

Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä

Katsojien ja tanssijoiden yhteinen matka yhteisessä tilassa erilaisista tunnelmista toisiin.

Koreografia Sanna Luhtala

Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa
pe 5.3.2010 klo 18.00
la 6.3.2010 klo 14.00

Teoksen kolme tanssijaa matkaavat erilaisista tunnelmista ja hetkistä toiseen. He reagoivat, leikkivät, tutkivat, ihmettelevät, unelmoivat, riehaantuvat, eivät katso, katsovat tarkoituksenaan viedä katsojat erilaisten mielikuvien ja tunnelmien maailmaan.

”Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä” on Sanna Luhtalan taiteellinen opinnäytetyö. Hän valmistuu tanssinopettajaksi Savonia-ammattikorkeakoulusta keväällä 2010. Koreografian lähtökohtana on tila, joka syntyy tanssijoiden ja katsojien välille. Tilaa tutkastellaan erilasten tunnelmien ja hetkien kautta, mutta myös puhtaasti tilan geometrisistä näkökulmista kuten poluista ja suunnista käsin.

Tärkeä osa esitystä on se, että yleisö ja tanssijat ovat konkreettisesti samassa tilassa eikä lavaa ja katsomoa ole eritelty niin selkeästi. Näin yleisö pääsee kokemaan liikkeen ja teoksen tunnelman lähempää. Näin myös tanssijat pystyvät ottamaan kontaktia katsojiin. Tanssijoille yleisön läsnäolo fyysisesti lähempänä luo kuitenkin erilaisen haasteen. Tanssijoiden aistien ja ilmaisun täytyy olla auki joka puolelle, sillä yleisö ei ole vain yhdessä suunnassa vaan he katsovat esitystä tilan eri suunnista.

Tervetuloa katsomaan esitystä ja rakentamaan oma kokemuksesi tanssijan ja katsojan luomasta tilasta.